

zdravji in boleznih, namreč, da gré zdravje po vrvi doli in po niti nazaj, to velja tudi o dolgovi. Dolg se hitro naredi — dan danes sicer tudi ne, ker ljudje denarja nimajo — a le počasi zopet poplača. Kmet naj zategadelj odlašja in odlašja, predno gre na posodo jemati; naj si pomaga prej na kateri koli način, samo de se ne zadolži. Boljše je pomanjkanje pri jedi in obleki trpeti, nego zadolžiti se. Ako se je kmet le samkrat iz lehkomišljenosti nekoliko zadolžil, malo je upanja, da bode dolg poplačal in se obvaroval pogina.

Če te pa nesreče pri živini, slabe letine ali druge nezgode prisilijo na posodo jemati, glej in premisli dobro, kje in pri kom na posodo jemlješ, in dobro preudari, kdaj ti bode moči izposojeni denar vrniti. A najbolje si zapomni:

3. Varuj se odrtnikov! Dokler je bila postava, po kateri je bil upnik kaznovan, če je zahteval previsokih odstotkov (procentov) in obresti od dolžnikov, tega sveta ni bilo treba. Dan danes pa ta potrebna postava ne velja vsa, kakor poprej. Zato glej, da ne padeš odrtnikom v pest! Ti neusmiljeni ljudje so spravili uže marsikoga na beraško palico, pazi, da tudi Tebe ne bodo!

Išči si denarja pri poštenih ljudeh, kateri so s 5 ali 6 procenti na leto zadovoljni. Dogovori se pa natanko o času vrnitve, da ne prideš v kake nepovoljne pravde. Ako denarja za dalje časa potrebuješ, išči si ga v hranilnici, ako ga drugod pod ugodnimi pogoji dobiti ne moreš. Varuj se pri izposojevanju denarja posebno menjic! Moč menjic (bekselnov) le premalo poznaš, zato dajej rajše dolžna pisma, ako uže drugače denarja na posodo dobiti ne moreš.

4. Ne pijančevaj! Nerači smo ta nauk zapisali, ali vest nam je velevala, le zapiši ga, kajti ravno pijančevanje je krivo tolikemu siromaštvu naših kmetov, toliki posilni razprodaji kmetijstev. Posebno se je po Slovenskem ta grda strast zelo udomačila, in res bi potrebno bilo, da se naredi postava proti pijančevanju. Naj se pije za potrebo, naj pije mož kapljico vina večkrat, kadar težko dela, naj si tudi v praznikih privoščijo kozarec vina, ali pijančevati s tako nezmernostjo, kakor se semtertje nahaja, je grdo, in pripravljajo gotov pogin kmetu in vsej njegovi družini. Če si tudi sam doma vina pridelal, ne pij ga preobilo. Pomisli, da te je pridelovanje vina mnogo stalo, da te je vinograd gotov denar stal, ako ne ravno tebe, pa tvojega očeta ali deda, pomisli, da imaš od vinograda davek, da te je obdelovanje gorice in spravljanje vina tudi dosta stalo! Za vino ti je dobiti zopet gotovega denarja, da plačaš davek, da si to in ono preskrbiš.

Dopisi.

Iz Središča. (Modrinjakova svečanost.) (Dalje.) V času Modrinjakovega življenja niso bila strankarska nasprotja, kakor sedaj; Slovenec

se tistokrat ni vedel in ni smel glasiti, naše stranke tedaj niti bilo ni, — Nemčur je že takrat hotel biti ošaben, zapovedajoč paša: vse je imelo lakotni nemški „žmah“. Modrinjak je sprevidel „falengo“ naše malomarnosti, ter spoznal, da ta zamore nas popolnoma oslabiliti, a nasprotnike močne napraviti. — Modrinjak je sprevidel, da pri takih razmerah, pri taki naši lenobi ne moremo pričakovati, da bi bili kedaj sami svoji, da bi dobili kedaj to, kar nam gre po božjej in svetovnej postavi, ter da bi postali kedaj enakopraven narod. Modrinjak je toraj delal v svojem okrogu, kar se je dalo, da bi se znebili lakotnih nemčurjev, ki so nas sezali kakor pijavke. Narodni značaj Modrinjakov nam kaže njegova leta 1813. zložena pesen, koja nam je priča Modrinjakove ljubavi in navdušenosti za nas in ki kaže srditost njegovo do naših nemčurjev. Ena kitica te pesni se glasi: „Erjav kakti Judež bodi! — Naj te pes za plotom jé; — Med Slovence naj ne hodi, — Ki je prav Slovenec ne.“ O takratnih nemškutarjih ali „švabih“ piše Modrinjak: „V nadrah maternih se shrani, — V njenej reji se zredi, — Mačeho oslepno brani, — Mater pa za nič drži.“ Ta kitica se žalibog še dandanes uresničuje, ker izdajci ne manjka, ki svoj narod zaničujejo in nasprotnike branijo. Ko bi te žalostne nezgode ne bilo, potem bi Slovenci v marsikterem obziru na boljšem bili. Modrinjakovo veselje do dela nam potrjuje njegovo pevanje: „Čepi, sekira, motika, — Srp, kosa, plažna otika, — Razohe i zobače, — To je, kar zdravje da i kruh“. Lepo lastnost Modrinjakovo, veselje do dela, bi pač naj Slovenci posnemali, in sicer v vsakem stanu. — Gospod in učenjak naj dela duševno za narod, a kmetovalec naj skrbi, da si z delom svoje stanje tako vzdržuje, da mu ne bo treba iskati pomoči pri nasprotnikih. — Potem bomo neodvisni gospodarji in delali bomo, ter stali zvesto za svoj narod, brez ozirov na nasprotnike. — Moč nasprotnikov, ki sedaj v denarnih zadevah uplivajo na nas, bode potem zginita, in narod naš bode tem laglje in hitreje dospel do cilja. (Dalje prihodnjič.)

Od sv. Petra pri Radgoni. (Slabo vreme) nas uže cel mesec zmirom nadleguje, tako da je ljudstvo prav nevoljno, ker ne more nobenega dela v redu opraviti. Ako kateri dan milo solnce saj nekoliko posije skozi oblake, vendar drugi dan se že pa zopet prevleče nebo z gostimi oblaki, iz katerih potem po dva dni dež lije. Trgatev se letos ljudje zaradi neugodnega vremena niso tako veselili, kakor sicer, akoravno je skoraj vsak več naprešal, se ve da, kjer ni toča gospodarila, kakor lani; dobro pa letošnje vino ne bo tako, kakor lani, zato ker je grozdje nekoliko pozneje, kakor lani ocvetelo, in se mehčalo, nekaj pa tudi zato, ker je bilo proti koncu septembra, kakor v oktobru preveč deževnih in hladnih dni. Ozimino so ljudje letos prav težko posejali.

Kteri se niso sprva podvivali, imajo komaj le na pol posejano, ali prav za prav v blato stlačeno, pa mislim, bo bolje, kdor ni v tem dežji sejal, ker bo seme brščas tako ali tako radi vedne moče se v zemlji pogubilo. — V nedeljo 30. vinotoka, ko smo zjutraj vstali, nas je pa že pozdravil krepek sneg, kateri je vsako delo na dalje ustavil, ter mnogo poljskih pridelkov, kakor repe, zelja, korenja, na nekkih mestih še tudi krompir, tu pa tam tudi ajdo in proso pokrili. Dal Bog, da bi ta prezgodaj padli sneg kmalo se spravil v stran, ter da bi v prihodnjem meseci se vreme nekako na bolje prevrglo, da bi bilo mogoče, poljske pridelke pod streho spraviti in se z listjem in drvami za zimo oskrbeti. Največja nadloga je pa veden dež viničarjem, kateri se dalje selijo, ali „vandrajo“, ker v te ozke luže in blata polne klance med vinogradi v takem slabem vremenu ni dobiti kmeta, kateri bi viničarju njegovo imetje dalje zvozil, in če ga ravno dobi, koliko mora uboga uprežna žival na takih slabih stezah se vbijati in koliko še ljudje zraven tega trpijo! Bilo bi tedaj dobro, da bi se viničarji nekoliko pozneje selili, kakor nasvetuje g. dopisnik od sv. Lenarta v Slovenskih goricah v zadnji „Gospodarstveni prilogi“, ki povdarja, da so ceste proti novemu letu boljše, kakor o vseh svetcih. To je že res. Tudi to je resnično, da bi bili stroški seljenja o novem letu manjši, ker takrat ima že viničar vsega menje: živeža za ljudi, krme in drv prevažati. Vendar naj mi spoštovani g. dopisnik blagovoli dostaviti, da ta nasvet ni po vsem praktičen. In zakaj ne? Zavoljo tega ne, ako bi se viničarju služba odpovedala še le od 1. do 11. novembra, kedaj pa bi si viničar zamogel kaj ozimne posejati, ker je vendar skoraj pri vsaki viničariji kaj njiv, bodisi gosposka, bodisi kmetička, ker se ozimina seje navadno v prvi polovici oktobra, a ne novembra, v katerem meseci že mnogokrat pokriva zemljo bela odeja, dalje je čas za seljenje od Božiča do novega leta prekratek, posebno za one, ki se precej daleč selijo, ker od Božiča do 1. prosinca ni mnogo delavnih dni, ker so le večidel prazniki in soprazniki, o katerih dnevih se ne spodobi, da bi se ropotije sem ter tje prevažale; bo torej najbolje kazalo, da ta reč ostane vsa pri starem. — Dne 27. oktobra je v Policah pri Radgoni umrl g. Steinhoffer, c. kr. upokojeni stotnik, kateri je mnogo let prebival pri svojih goricah. Naj počiva v miru!

Ivan Duh.

Iz Dravinjske doline. (Naš g. okrajni glavar in nemčurski župani.) Od našega okrajnega glavarstva v Ptui dobivamo, odkar imamo sedanjega gospoda okrajnega glavarja pl. Premersteina, vse dopise, oklice in pozive v slovenskem in tudi nemškem jeziku, da tako lahko razume Slovenec, Nemec in nemčur. Slava mu g. glavarju. Sram pa naj bo take župane „teutschpöferderberje“, ki slovenski dobro znajo pisati,

pa hočejo po sili Nemci biti. Nedavno je neki otrok mrtev rojen bil na svet. Župan hoče to c. kr. žandarmeriji naglasiti, pa, ker je tam doma, kder kstanje prodavajo, ga je sram, slovenski pisati, da-si žandarji dobro slovenski brati znajo in umejo. Začne tedaj nemško „Anzeige“ pisati. Kmalu pa mu je nemških besedij zmanjkalo. Zdaj se še le spomni, da je slovenščina tudi dobra in tako je svoje pismo nemški začel in slovenski dokončal. Take bedarije naj bi se toraj vsi župani, posebno kateri do čista nemškega jezika in pisave ne umejo, skrbno varovali in pa svoj materni jezik rabili in čislali; saj so tudi imenitne osebe, ki ga čislajo, zakaj se ga bi priprosti kmet sramoval? Če si za župana izvoljen, to tebe ne sili, da bi nemškutariti moral. Smeš še vedno Slovenec ostati, da ti ne rečejo, da si bedast!

Iz Vranskega okraja. (Narodne srenje.) Gospodar, ki dopusti, da ga tuji v njegove lastne hiše biš zaničujejo, a ne samo tuji, tudi njegovi otroci, zanikerno podučeni in od tujcev pohujšani, zasmehujejo, takega gospodarja in očeta bo vsaki za nespametnega imel, in to po pravici. Temu nespametnemu očetu smo podobni mi Slovenci, ker vse premalo cenimo svojo narodnost. Za sv. vero nam mora biti najdražje materni jezik. Mnogo je med nami ljudi, ki še menijo, da naš jezik v kancelijah nima nikake veljave; nijim znano, da že skoraj pred 1100 leti, ko je Karol „veliki“ premagal Bavarce, in s tem si tudi podvrgel Slovence, ter jim postavljaj slovenske glavarje, moralo je se pri sodnijah slovenski uravnavati, ter gosposke niso smele deželnih zadev opravljati drugače, ko v domačem slovenskem jeziku. Tudi ob času cesarice Marije Terezije je imel naš jezik v javnem življenju še dosta pravic. Tisti izgovor, da je naš jezik še premalo razvit, je prazen in ničev, ker nobeden narod ni razvilja svojega jezika čakal, češ, potem še le bomo uradovati začeli. Toraj na noge narodnjaki! ne da bi čakali križem rok držeč, ne zdi se nam pametno, vedno odlagati, temveč dolžnost naša je, da storimo, kolikor je mogoče, da to spoznanje čem prej postane splošno. V našem okraju so slavne občine Grajska vas in Marija Reka že dolgo časa slovenski uradovale, lani ste pa dve največji v tem okraju, t. j. Braslovška in sv. Jurij pod tabrom, začele, tako, da je sedaj polovica občin slovenska, Občine Polzelj, Gomilsko, sv. Hieronim in Vransko pa še vedno „švabijo“. Zadnje se najbolj čudimo, ker nam je znano, da dosta narodnjakov v odboru sedi, ki so ob svojem času toliko slavno čitalnico ustanovili, najpotrebnejšega koraka k narodnemu razvitku pa niso storili. Pomagajmo si sami, in Bog nam bo pomagal! Tako prigovor pravi.

Rodoljub.

Od Male nedelje. (Narodno društvo), kakor je bilo v 44. številu „Slov. Gospodarja“ nasvetovano, radostni pozdravljamo. Vsak nekoliko skušan narodnjak sprevidi, da je treba našemu

rodu vrhovnega narodnega društva, katero bi z enako pazljivostjo in strogostjo opirajočo se na § 19 osnovne postave vsestransko skrbelo in tirjalo, podučevalo in svarilo, da se naši narodnosti ne dela kvar, da naš narod pride enkrat do popolne ravnopravnosti v šoli, v uradu in sploh vsem očitnem življenju. Da nam pa ta vsestransko koristen svet ne ostane glas vpijočega v puščavi, treba je odmah, da se naši prvaki v Mariboru hitro o tem posvetujejo, ter nemudoma s porazumom z drugimi štajerskimi domoljubi storijo o tem nekakšen črtež, da se tako važno delo po celem Štajerskem takoj začne. Mi tej preimenitnej misli za zdaj druga ne vemo, kakor jo še enkrat pozdraviti, ter z nestrpnostjo čakati, da se najhitreje v djanje prepelja. — Letošnja letina tukaj more se le srednjim prišteti. Slabo spomladansko vreme in vedno jesensko deževje so uzrok, da so nekateri poprej še precej dobro obetajoči pridelki spodleteli. Zadnje sme se posebno o vinu reči. Zimske setve bile so srednje; poletne v zni slabe, sadja malo, a hajdina, ktera je precej rodna, čepi še tu in tam pod debelim snegom. Sedanje toplo vreme je dobro došlo. Iz vsega tega se pa vidi, da je kmet svoje upanje na dobro letino mogel zopet na bodoče leto odložiti. — č —

Iz Koroškega. (Razne novosti.) Barometer letos zmiraj laže. Zaporedom kaže na lepo vreme, a lepega vremena le neče biti, da bi ubogi kmet ajdo pospravil in kar še mu je za dolgo zimo treba. — V Beljaku popravljajo Dravski most; pri nevarnem delu je nek delavec v vodo pal pa se rešil, ker je dobro plavati znal. Pravijo, da hočejo leseni most zameniti kedaj z železnim. — Po krčmah so pogosti tepeži in časih je krčmar s svojo soprogo najhuje tepen pa tožit malokdo gre. Čemu neki? Da se lenuhi in ravsarji na javne stroške v kajhab naspijo in spočijejo? — Nemški „Schulverein“ deli knjige in denarjev, da bi Slovence hitreje ponemčili. Za šole v Podkloštru in Grebenji poslal je kopico nemških knjig, g. Simonigu pa, bivšemu učitelju v Podkloštru, 50 fl. nemške „Ehregabe“ ali po slovenski: „Judeževih grošev.“ Nemci toraj očitno narodni mir kalijo in delajo na iztrebljenje Slovencev. Na hvalo koroškimi Nemcem pa bodi rečeno, da to niso domači, ampak zvečinom tuji Nemci. Tako čepijo v odboru 4 tuji Nemci in v Železneji Kapli rogovili nek baron L. Mag de Madis, od ondot doma, kder je nekdaž Luter živel in kder sedaj prusko nemška „pickelhauba“ ukazuje in kamor naše prusake in prusačke prišlece srce teži. Takšni ljudje tedaj nadlegujejo in razsajajo zoper katoliške in zvesto avstrijske Slovence. To je od one strani silna drznost in ošabnost od naše pa graje vredna mlačnost in breznačajnost, da takšnim rogoviležem ne pokažemo odločneje, da nečemo postati — Prajzi! Ko bi kdo izmed nas hotel Nemcem v šolo stlačiti slovenščino, kolik hrup bi nastal!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Močno iznenadilo je nemške liberalce, da ni bil imenovan v Moravskem za namestnika nobeden onih mož, o katerih so toliko pisarili. Imenovan je, na katerega nihče izmed njih mislil ni, grof Schönborn. Jednako utegne se jim zgoditi zastran grofa Andrassy-ja, kojega po sili na ministerski stol vlačijo. — Državni zbor začne zborovati 14. novembra: za gosposko zbornico bo imenovanih 16 novih udov, večidel konservativcev. Ministerstvo namerava uvesti poštne brannilnice, tako, da bodo ljudje mogli na pošti denarje vlagati, pa tudi jemati. Vloge bodo se sprejemale pričenši s 50 kr. do 300 gl. v letu in 3% obrestij za nje računilo. — V delegacijah je sekcijiski načelnik baron plem. Kallay izjavil, da je Avstrija z vsemi sosedi v miru in dobrem prijateljstvu, zlasti z nemškim cesarstvom; zastran Italije pa je djal, da Avstrija od nje ničesar ne potrebuje, in se nje tudi ne boji čisto nič. Stotniki pri vojaki dobijo sedaj konje, čemur so se delegacije branile 8 let. Konji za stotnike stanejo na leto 135.778 gl. Zavoljo železnic na Turškem kljubuje turški sultan, ker se boji, da ne bi Avstrijanci jih porabili za marširanje v Solun. Temu strahu je baron Kallay ugovarjal, rekoč, da Avstrija ne misli zasesti Soluna. — Po mestih in trgih se sedaj veliko razgovarjajo menjši obrtniki in trgovci, kako bi si pomagali zoper velike obrtnike, trgovce in fabrikante. Na Dunaj je sklican velik shod takšnih menjših obrtnikov. — Močno osupnilo je nekatere, da je vlada vzajemna naglo proglasila novo vojaško postavo za Bosno in Hercegovino, vsak bo ondi zanaprej vojak od 20. do 32. leta, če ni nesposoben ali po postavi oproščen. Novinci bodo se nabirali sprva le za pešake in konjenike. Vojaki bodo na glavah nosili „fes“. Plačani bodo iz čistih dohodkov, katere vrže Bosna in Hercegovina. Ustanoviti nameravajo sprva 12 rednih in 12 rezervnih bataljonov, komandiralo bode se pa nemški.

Vnanje države. Železni Bismark se kislo drži, da so njegovi lutrovske konservativci propali pri volitvah. Zmagali so katoliški konservativci in pa liberalci „fortschrittlerji“, srditi nasprotniki Bismarkovi. Blizu Wiesbadna so mešnika na 6 tednov zaprli, ker je dve nedelji brez dovoljenja pruske policije sv. mešo služil. Kulturnej borbi še ni konca. — Na Ruskem so Judom prepovedali žganje točiti. — Srbski pravoslavni nadškof v Belgradu bil je odstavljen od vlade, toda nadškof je izobčil kneza in ministre ter kliče na pomoč ruskega carja in vse razkolniške patrijarhe. — Grki so začeli vojake odpuščati domov, do sedaj je odšlo 40.000 mož. — V Arabiji razsaja pomor. — Egipčansko prebivalstvo se ščuje po turških rogoviležih proti evropskim naseljencem. — Sv. očeta v Rimu je obiskal novi dunajski nadškof. Prinesel je baje lastnoročno pismo na-